

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
Юридичний факультет
Кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського**

«Актуальні проблеми приватного та публічного права»

**Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 92-річчю з дня народження член-кореспондента НАПрН
України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча
науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І.**

**2 квітня 2021 року
м. Харків**

УДК 349.2:342.727
ББК 67.305
А 43

Актуальні проблеми приватного та публічного права : матеріали ІІІ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції присвяченої 92-річчю з дня народження член-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І. (2 квітня 2021 року). – Харків, 2021. – 333 с.

У матеріалах збірника представлені результати наукових досліджень вчених, присвячених актуальним проблемам приватного та публічного права.

Видання адресоване вченим, аспірантам, докторантам, викладачам закладів юридичної освіти, працівникам суду, адвокатури, органам юстиції, співробітникам Державної служби зайнятості України, практикуючим юристам, громадським діячам, профспілковим активістам, іншим особам, що цікавляться проблемами приватного та публічного права.

Матеріали конференції оприлюднені у електронному вигляді на сервері відкритого електронного архіву (репозитарію) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди EKhNPUiR (електронний архів): <http://dspace.hnpu.edu.ua/> та на сайті юридичного факультету: <http://www.hnpu-laws.in.ua/> у розділі «Наука».

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники та їх наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

<i>ВАПНЯРЧУК Н.М.</i> ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ ВНАСЛІДОК НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ ТА ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ НА ВИРОБНИЦТВІ: ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ	222
<i>ПОПОВ О.Г.</i> ЩОДО ПРИНЦИПІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСІБ, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ НА УМОВАХ ЗАПОЗИЧЕНОЇ ПРАЦІ	224
<i>ГАВРИЛЮК Ю.М.</i> ЩОДО ПИТАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ДОСТУПНОСТІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ	228
<i>ЗАЙЦЕВ С.Ю.</i> СПЕЦІАЛЬНІ ПРИНЦИПИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ В УКРАЇНІ	231
<i>КОРНІЛОВА О.В.</i> ЩОДО ФУНКЦІОНУВАННЯ МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНОЇ КОМАНДИ З НАДАННЯ ПАЛІАТИВНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ	235
<i>РОСТОВСЬКА Ю.В.</i> СПІВВІДНОШЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ, ВИПЛАЧУВАНОЇ ПО БЕЗРОБІТТЮ ТА ПРОЖИТКОВОГО МІНІМУМУ ГРОМАДЯН	238
<i>ТАРАКАН Ю.І.</i> СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ» ТА «СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»	242

СЕКЦІЯ «ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА СІМЕЙНЕ ПРАВО. ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»

<i>ПОНОМАРЕНКО О.М.</i> ПЛЮРАЛИЗМ ДОГОВОРНИХ ФОРМ СЗДАНИЯ СЕМЬИ: ПЕРСПЕКТИВЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ СЕМЕЙНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УКРАИНЫ	245
<i>ЛОСЕВ С.С.</i> ОТКРЫТЫЕ ЛИЦЕНЗИИ В АВТОРСКОМ ПРАВЕ БЕЛАРУСИ.....	249
<i>СУЩ О.П.</i> ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ КОРПОРАТИВНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ФОНДУ	252
<i>ЦИРКУНЕНКО О.В.</i> ОБМЕЖУВАЛЬНИЙ ПРИПИС ЯК СУДОВА ФОРМА ЗАХИСТУ ПРОТИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЛЯ	255
<i>ГЕЛАШВІЛІ А. Г.</i> ПРАВО ДИТИНИ НА ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ ЖИТТЯ ТА СПОСОБИ ЙОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	258
<i>ГОНЧАРЕНКО К.Ю.</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СЕКРЕТНОГО ЗАПОВІТУ	262
<i>ДОЛМАТ Д.Р.</i> ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ	264
<i>КОРШУН О.Т.</i> TAKE-DOWN NOTICE ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: МІЖНАРОДНИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ	267
<i>ШЕЙКО К.В.</i> ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАПОВІТОМ	271
<i>ОСТАПЕНКО О.Г.</i> ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ .	274
<i>МЕШКОВА К.О.</i> СКАСУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО КОДЕКСУ: ПИТАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	278
<i>АНДРЕЄНКОВ О.Є.</i> РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ КЕРІВНИКА І ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ВІДНОСИНАХ	280
<i>ХИЛЬКО О.П.</i> ИСТОРИКО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ЗАЩИТЫ ПРАВ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ	282
<i>СІНЬОВА Л.М.</i> ДИТЯЧА БЕЗДОГЛЯДНІСТЬ ТА БЕЗПРИТУЛЬНІСТЬ: СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	286

Таким чином, метою таємного заповіту є забезпечення максимальної таємниці заповіту. Водночас, відсутність кваліфікованої правової допомоги може призвести до складання заповітів із помилками, які є грубим порушенням встановлених вимог до складання заповіту. Наприклад, заповідач забуває підписати заповіт, позбавляє спадщини обов'язкових спадкоємців, чітко не виражає волю свого заповіту, що буде підставою для визнання заповіту недійсним.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: Наказ Міністерства від 22.02.2012 р. № 296/5 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 17. – Ст. 632.
2. Істоміна О. Ю. Актуальні питання секретного заповіту / О. Ю. Істоміна // Вісник студентського наукового товариства Дон НУ. – 2014. – №1. – С.57 – 61.
3. Крисань Т.Є. Інститут гарантій суб'єктивних прав в спадковому праві / Т.Є. Крисань // Митна справа. – 2012. – №2. – С. 279 – 284.
4. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. – 5-те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. – К.: ЮрінкомІнтер, 2013. – Т. II. – 1120 с.
5. Панталієнко Я. Процесуальні особливості оголошення секретного заповіту / Я. Панталієнко // Юридична Україна. – 2009. – № 11. – С. 66 – 70.
6. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України 2003, №№ 40-44, ст.356.

УДК347.6

Долмат Данило Романович,
студент юридичного факультету
Харківського національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди
e-mail: danildolmat1801@gmail.com
Науковий керівник
Саєнко Ю.О.,
к.ю.н., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І.Процевського
Харківського національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди

ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ

Безперечно, тема спадкування стосується кожної людини і бути обізнаним в цій темі слід не лише юристу, а й звичайному громадянину. Як зазначено у

Цивільному Кодексі України, а саме у ст.1217 – спадкування може здійснюватися двома способами: за заповітом або за законом[3]. Для обох способів є обов'язковим наявність певних юридичних фактів.

Так, для спадкування за законом, насамперед, потрібен певний ступінь спорідненості спадкоємця із спадкодавцем або ж перебування у спадкодавця на утриманні протягом певного строку, тобто особа повинна входити до кола спадкоємців за законом, визначених ЦК України. По-друге, наявність факту смерті особи або оголошення її померлою. По-третє, це прийняття спадщини.

Таким чином, за загальним правилом, спадкування за законом має місце, коли відсутній заповіт або він визваний недійсним. Однак є і виключення, коли спадкування за законом можливе і при наявності заповіту. Наприклад, якщо заповітом охоплено не все майно спадкодавця, або якщо спадкоємець за заповітом відмовився від прийняття спадщини, чи спадкоємець був усунений від прийняття спадщини на підставі положень статті 1224 ЦК України. Також, прикладом може слугувати ситуація, коли спадкоємець не виконав умову зазначену заповітом, тому спадкування буде відбуватися за законом.

Головною особливістю спадкування за законом є коло спадкоємців, адже спадкоємців за заповітом визначає сам спадкодавець серед будь-яких учасників цивільних відносин, а за законом вони встановлюється цивільним законодавством. Саме тому у своєму навчальному посібнику Нестерцова-Собакарь О. В. зазначає, що: «будь-який спадкоємець за законом може стати спадкоємцем за заповітом, але не кожен спадкоємець за заповітом може стати спадкоємцем за законом» [2, с.78].

Прийняття спадщини за законом базується на принципі черговості. Це пояснюється тим, що у разі висловлення своєї волі, спадкодавець залишив би своє майно найближчим родичам чи особам. Тому такі особи об'єднанні законодавцем у певні черги, що визначаються ступенем спорідненості, перебуванні на утриманні спадкодавця, спільного проживання однією сім'єю. Деякі приписи норм Цивільного кодексу стосовно черговості спадкоємців заслуговують окремої уваги. Так, наприклад, стаття 1261 ЦК України говорить, що: «У першу чергу право на спадкування за законом мають діти спадкодавця, у тому числі зачаті за життя спадкодавця та народжені після його смерті, той з подружжя, який його пережив, та батьки» [3]. В даному випадку слід звернутися до ознак суб'єкта цивільних правовідносин: головними ознаками такого суб'єкта є наявність цивільної правоздатності та дієздатності. Як відомо, з положень статті 25 ЦК України, цивільна правоздатність – це здатність мати цивільні права та обов'язки, що виникає з моменту народження. Тому у випадку з першою чергою можна говорити про захист інтересів ще ненародженої дитини, адже фактично вона ще не набула цивільної правоздатності, а отже не є суб'єктом цивільних правовідносин, однак все одно має право на отримання відповідної частки спадкового майна і це, безперечно, є позитивною особливістю спадкового права.

У спадкуванні за другою чергою також є свої особливості. Слід зауважити, що на спадкування за другою чергою мають право виключно рідні брати та сестри, незалежно від того, чи мають обох спільних батьків або тільки спільного батька/матір. Тому з цього виходить, що сюди не відносяться зведені брати та сестри. Однак можна говорити про ймовірність спадкування зведених братів або сестер за четвертою чергою, якщо буде встановлено, що вони проживали зі спадкодавцем однією сім'єю не менше п'яти останніх років. Також, якщо спадкодавець був усиновленою дитиною, то претендувати на спадкування разом із особами сім'ї усиновителів, можуть рідні баба та дід, якщо за рішенням суду між ними зберігся правовий зв'язок. На практиці виникає саме проблема доведення таких родинних стосунків. Безперечним доказом цього може слугувати свідоцтво про народження, а за відсутності такого, тільки суд буде встановлювати факт родинних відносин. Такі ж самі проблеми можуть виникнути і в спадкуванні за третьою чергою, адже в цьому разі також необхідне підтвердження родинних відносин.

Як зазначалося вище, до четвертої черги відносяться особи, які проживали із спадкодавцем однією сім'єю не менше п'яти років до часу відкриття спадщини [3]. Знову ж таки, зміст статті ЦК України зрозумілий, однак на практиці виникає питання доведення такого проживання і в даному випадку допомогою спадкоємцям може бути свідчення сусідів, як доказ спільного проживання із спадкодавцем, документи про реєстрацію спільного місця проживання, а також спільні витрати, пов'язанні із побутом та ін.

До п'ятої черги відносяться інші родичі спадкодавця до шостого ступеня включно, а також особи, що перебували на утриманні спадкодавця. В цьому випадку також має місце процедура доведення перебування на утриманні, про що можуть вказувати різні документи: довідки від органів місцевого самоврядування, органу соціального захисту, правлінь ЖБК, а у разі відсутності таких документів, встановлення факту утримання покладається на суд.

Ще однією особливістю спадкування за законом є зміна черговості одержання права на спадкування. Тут законодавець закріплює два варіанти: зміна за договором між спадкоємцями та за рішенням суду. І на мою думку, більш доцільним і зручним для спадкоємців, все ж таки, є перший варіант, адже судовий може зайняти багато часу та сил і полягає у доказуванні права спадкоємця на зміну черговості, а саме довести, що вона дійсно надавала допомогу спадкодавцю та матеріально його забезпечувала, а також довести, що спадкодавець дійсно був безпорадним. Тому, досить часто стає проблемою саме доведення безпорадності спадкодавця, а це в свою чергу, призводить до відмови у задоволенні позову. Прикладом може слугувати рішення Красногвардійського районного суду м. Дніпропетровська, за яким позивачеві було відмовлено у задоволенні позову саме через неможливість доведення безпорадності спадкодавця [1]. Таким чином, можна зробити висновок, у вирішенні спадкових спорів весь обов'язок доказування права на спадкування покладається саме на спадкоємця і не завжди такі спроби закінчуються успіхом.

Роблячи висновок, можна сказати, що спадкування за законом може викликати більше спорів та проблем у розподілі спадкового майна, особливо, якщо спадкоємці знаходяться у неприязних між собою стосунках. Тому я вважаю не випадковим те, що сам законодавець визнав необхідним у першу чергу закріпити норми спадкування за заповітом у 85 главі ЦК України і вже потім, норми, що регулюють спадкування за законом у 86, тим самим надавши перевагу першому варіанту. Це обумовлено тим, що сам заповіт представляє безпосередню волю спадкодавця і зводить до мінімуму можливі суперечки між спадкоємцями у майбутньому, на відміну від спадкування за законом.

Список використаних джерел:

1. Єдиний державний реєстр судових рішень. – URL:<https://reyestr.court.gov.ua/Review/52738305> (дата звернення: 15.03.2021).
2. Нестерцова-Собакарь О.В. Спадкове право: навч. посібник. Дніпро : держ. ун-т внутр. справ, 2017. 164 с.
3. Цивільний Кодекс України : закон України від 16.01.2003 р. – URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43515#Text> (дата звернення: 15.03.2021).

УДК 347

Orcid 0000-0003-0923-6338

Коршун Олександр Тарасович,

аспірант кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І.Процевського
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

TAKEDOWN NOTICE ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: МІЖНАРОДНИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ

В умовах динамічного розвитку суспільних відносин, зокрема, поширенню використання об'єктів авторського права у цифровій формі без кінцевих матеріальних носіїв, а також завдяки потоковим сервісам та іншим технологіям все більшої актуальності набуває проблема забезпечення балансу прав та інтересів авторів і суспільства. У зв'язку з цим перед державою постає задача впровадження ефективних механізмів та інструментів захисту авторського та суміжних прав в мережі Інтернет. Значущість цього питання підвищується у період рекодифікації ЦК України, задачею якого є переформування приватного права України щодо стандартів міжнародного законодавства та стандартів уніфікованого приватного законодавства ЄС.

Згідно з п. б ч. 1 ст. 15 Закону України «Про авторське право та суміжні права) до майнових прав авторів відноситься виключне право на дозвіл або